

Nauczanie języków regionalnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych w szkołach w Europie

Raport Eurydice

Nauczanie języków regionalnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych w szkołach w Europie

Raport Eurydice

Niniejsze opracowanie zostało po raz pierwszy opublikowane w języku angielskim w 2019 r. (tytuł oryginału: *The Teaching of Regional or Minority Languages in Schools in Europe*) przez

EACEA, Eurydice
Avenue du Bourget 1 (J-70 – Unit A7)
B-1049 Brussels

Niniejszą publikację należy cytować następująco:

European Commission/EACEA/Eurydice, 2019. *The Teaching of Regional or Minority Languages in Schools in Europe. Eurydice Report [Nauczanie języków regionalnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych w szkołach w Europie. Raport Eurydice]*. Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej.

PDF   EC-02-19-487-PL-N   ISBN 978-92-9484-202-2   doi:10.2797/50165

Części niniejszej publikacji mogą być powielane jedynie do celów niekomercyjnych, pod warunkiem że fragment tekstu jest poprzedzony odniesieniem do „sieci Eurydice”, po którym widnieje data publikacji dokumentu.

© Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Aleje Jerozolimskie 142A
02-305 Warszawa

Wydawnictwo
FRSE

Warszawa 2020

ISBN 978-83-66515-19-2

Tłumaczenie publikacji sfinansowano ze środków Komisji Europejskiej.

PRZEDMOWA

Harmonijne współistnienie wielu języków w Europie jest potężnym symbolem dążenia Unii Europejskiej do zjednoczenia w różnorodności stanowiącego jeden z fundamentów projektu europejskiego. W UE obowiązują 24 języki urzędowe i trzy alfabety, a niektóre z nich mają zasięg ogólnoświatowy. Około 60 innych języków używanych w określonych regionach lub przez określone grupy współtworzy dziedzictwo Unii Europejskiej.

Kompetencje językowe leżą u podstaw ambitnej wizji rozwoju dobrze funkcjonującego Europejskiego Obszaru Edukacji. Umiejętność posługiwania się różnymi językami jest niezbędna do studiowania i pracy za granicą. Co więcej, nauka języków obcych umożliwia ludziom odkrywanie różnych kultur i poszerzanie perspektyw.

W maju 2019 r. Rada Unii Europejskiej przyjęła Zalecenie w sprawie kompleksowego podejścia do nauczania i uczenia się języków obcych. Unia Europejska i jej państwa członkowskie są zaangażowane w zwiększanie poziomu zainteresowania nauką języków obcych w szkołach. Obejmuje to umiejętność czytania i pisania w języku (językach) nauczania, jak również naukę dwóch dodatkowych języków. Zgodnie z Zaleceniem osoby uczące się mogą włączyć mniej powszechnie nauczane języki do swojego portfolio językowego.

Wiele interesujących rozwiązań pedagogicznych można znaleźć w regionach dwujęzycznych i klasach wielojęzycznych w całej Europie. We wszystkich krajach obserwuje się różne stopnie różnorodności językowej i różne sposoby zarządzania tą różnorodnością. Niniejszy raport Eurydice, unijnej sieci zajmującej się analizami w sektorze edukacji, prowadzącej biura we wszystkich krajach objętych programem Erasmus+, koncentruje się na działaniach podejmowanych przez władze oświatowe w celu wspierania nauczania języków regionalnych lub mniejszości narodowych i etnicznych w szkołach. Przedstawiono tu również wybór projektów współfinansowanych przez programy Unii Europejskiej Erasmus+ i Kreatywna Europa, które promują oraz wspierają nauczanie, uczenie się i posługiwanie się tymi językami.

Przegląd obecnej polityki krajowej dotyczącej języków regionalnych lub mniejszości pokazuje nam, że działania są wdrażane na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, czasem nawet na szczeblu szkolnym. W związku z tym Unia Europejska ma za zadanie ułatwić współpracę osób odpowiedzialnych za realizację polityki na różnych szczeblach z osobami zaangażowanymi w różne działania edukacyjne. Celem jest również zbadanie sposobów osiągnięcia nadrzędnych celów UE w zakresie nauki języków. Wiele można się nauczyć od osób na różnych szczeblach władzy, które wykazują się kreatywnością i mają duże doświadczenie w tym obszarze!

Krajobraz językowy Europy jest utkany ze złożonej, z wielowarstwowej i barwnej sieci języków i dialektów. Cieszę się, że Unia Europejska ma możliwości pokazania, jak ta bogata różnorodność kulturowa jest wspierana i utrzymywana.

Tibor NAVRACSICS

Komisarz ds. Edukacji, Kultury, Młodzieży i Sportu

SPIS TREŚCI

Przedmowa	3
Spis treści	5
Kody krajów	5
Wstęp	6
Języki regionalne lub mniejszości w dokumentach dotyczących polityki oświatowej	8
Polityki i środki dotyczące nauczania języków regionalnych lub mniejszości	13
Prawodawstwo/finansowanie	14
Nauczanie języków regionalnych lub mniejszości w szkołach	14
Nauczanie w językach regionalnych lub mniejszości w szkołach	15
Promowanie języków regionalnych lub mniejszości poza szkołą	16
Zasoby do nauczania języków regionalnych lub mniejszości	16
Inicjatywy/programy na dużą skalę	18
Projekty i inicjatywy europejskie, które wspierają nauczanie i naukę języków regionalnych lub mniejszości	20
Partnerstwa na rzecz edukacji szkolnej w ramach programu Erasmus+	20
Edukacja szkolna – mobilność pracowników	21
Projekty eTwinning	23
Mobilność młodzieży	23
Kreatywna Europa	24
Bibliografia	26
Podziękowania	27
Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego Education and Youth Policy Analysis	27

Kody krajów

UE/UE-28 Unia Europejska	CY Cypr	UK Zjednoczone Królestwo
BE Belgia	LV Łotwa	UK-ENG Anglia
BE fr Belgia – Wspólnota Francuska	LT Litwa	UK-WLS Walia
BE de Belgia – Wspólnota Niemieckojęzyczna	LU Luksemburg	UK-NIR Irlandia Północna
BE nl Belgia – Wspólnota Flamandzka	HU Węgry	UK-SCT Szkocja
BG Bułgaria	MT Malta	Kraje EOG i kraje kandydujące
CZ Czechy	NL Holandia	AL Albania
DK Dania	AT Austria	BA Bośnia i Hercegowina
DE Niemcy	PL Polska	CH Szwajcaria
EE Estonia	PT Portugalia	IS Islandia
IE Irlandia	RO Rumunia	LI Liechtenstein
EL Grecja	SI Słowenia	ME Czarnogóra
ES Hiszpania	SK Słowacja	MK Macedonia Północna
FR Francja	FI Finlandia	NO Norwegia
HR Chorwacja	SE Szwecja	RS Serbia
IT Włochy		TR Turcja

Aby uzyskać więcej informacji na temat klasyfikacji ISCED, patrz <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf> [dostęp: czerwiec 2019].

WSTĘP

Europa jest często opisywana jako złożona mozaika języków. Wszystkie języki mają różne statusy: mogą być językami narodowymi lub urzędowymi, regionalnymi lub mniejszości albo językami, którymi posługują się osoby ze środowisk migranckich. Języki regionalne lub mniejszości narodowych i etnicznych są zazwyczaj powiązane z określonym obszarem geograficznym w danym państwie, chociaż kilka z nich, znanych jako języki nieterytorialne, może nie mieć powiązania z określonym obszarem geograficznym. Szacuje się, że w Unii Europejskiej od 40 do 50 milionów osób posługuje się językami regionalnym lub mniejszości (European Parliament 2016).

W wielu krajach europejskich istnieją języki regionalne lub mniejszości, które mają status języków urzędowych. Oznacza to, że są one stosowane do celów prawnych i administracji publicznej na określonym obszarze danego państwa – oprócz języka państwowego (który ma status języka urzędowego na terenie całego kraju). Polityki i inicjatywy przyjęte przez władze publiczne, zwłaszcza w dziedzinie edukacji, są kluczowymi czynnikami przyczyniającymi się do żywotności języka w przestrzeni prywatnej i publicznej. Istnieje kilka wskaźników żywotności języka (European Parliament 2017), takich jak liczba osób posługujących się językiem (w liczbach bezwzględnych i jako odsetek całkowitej populacji danego państwa), rządowe i instytucjonalne postawy oraz polityka językowa, w tym oficjalny status i stosowanie danego języka, wreszcie dostępność materiałów do nauki języka i służących alfabetyzacji.

Znaczenie różnorodności językowej zostało zapisane w art. 22 Europejskiej karty praw podstawowych, jak również w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej. Języki regionalne i mniejszości są częścią polityki Unii Europejskiej w zakresie nauczania o różnorodności i nauce języków. W zaleceniu Rady Unii Europejskiej z dnia 22 maja 2019 r. ⁽¹⁾ w sprawie kompleksowego podejścia do nauczania i uczenia się języków uznaje się wartość uczenia się i zachowania każdego języka, który stanowi element zainteresowań i sytuacji danej osoby. Uznaje ono ogromną różnorodność językową Europy i zachęca państwa członkowskie do zwiększenia poziomu zainteresowania nauką języków w szkołach.

Europejska karta języków regionalnych lub mniejszościowych Rady Europy jest ważnym instrumentem prawnym w zakresie ochrony i promocji języków regionalnych lub mniejszości w Europie. Ta europejska konwencja weszła w życie w dniu 1 marca 1998 r. Do dziś Kartę ratyfikowało 25 państw członkowskich ⁽²⁾. Państwa sygnatariusze Karty zobowiązują się nie tylko do przestrzegania podstawowych zasad i celów w zakresie ochrony języków, ale także do podejmowania konkretnych działań w niektórych dziedzinach życia publicznego (np. w edukacji).

Przez finansowanie z programów takich jak Erasmus+ lub Kreatywna Europa Unia Europejska wspiera naukę języków i różnorodność językową, szczególnie przez programy mobilności, projekty współpracy i wsparcie dla Europejskich Stolic Kultury. W ramach tych programów wiele ciekawych projektów upowszechnia nauczanie i wiedzę o językach regionalnych lub mniejszości w Europie.

Szacuje się, że w UE od 40 do 50 milionów osób posługuje się językami regionalnymi lub mniejszości.

⁽¹⁾ Zalecenie Rady z dnia 22 maja 2019 r. w sprawie kompleksowego podejścia do nauczania i uczenia się języków (Dz.U. C 189 z 5.6.2019, s. 15–22).

⁽²⁾ Patrz strona internetowa Rady Europy: <https://www.coe.int/en/web/european-charter-regional-or-minority-languages/signatures-and-ratifications> [dostęp: czerwiec 2019].

Języki regionalne lub mniejszości etnicznych i narodowych: języki, którymi „tradycyjnie posługują się obywatele danego państwa, którzy tworzą grupę liczebnie mniejszą niż reszta populacji w obrębie danego terytorium państwa; nie są one tożsame z ► językiem państwowym (językami państwowymi) tego państwa” (European Council 1992). Ogólna zasada jest taka, że są to języki, którymi posługuje się ludność, której korzenie etniczne wywodzą się z tych obszarów lub która osiedliła się w danym regionie wiele pokoleń temu. Języki regionalne lub mniejszości mogą mieć status ► języka urzędowego, ale zgodnie z definicją status ten będzie ograniczony do obszaru, na którym są one używane.

Języki nieterytorialne: język, którym posługują się obywatele państwa, który różni się od języka lub języków, jakimi posługuje się pozostała część ludności, którego – mimo że jest tradycyjnie używany w obrębie terytorium tego państwa – nie można przypisać do określonego obszaru w tym państwie” (definicja na podstawie Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych – European Council 1992). Na przykład język romski jest językiem nieterytorialnym.

Niniejszy raport Eurydice przedstawia przegląd istniejących działań w ramach polityki w całej Europie, które wspierają nauczanie języków regionalnych lub mniejszości narodowych i etnicznych w szkołach. Składa się on z trzech głównych części, w których omówiono:

- odniesienia do języków regionalnych lub mniejszości władz oświatowych najwyższego szczebla w oficjalnych dokumentach (podstawy programowe lub programy nauczania, krajowe dokumenty związane z ocenianiem lub egzaminowaniem albo zalecenia zachęcające szkoły do nauczania tych języków);
- niektóre polityki i działania w zakresie nauczania języków regionalnych lub mniejszości podejmowane w poszczególnych europejskich systemach edukacji;
- wybrane projekty finansowane w ramach programów Erasmus+ i Kreatywna Europa, które wspierają nauczanie języków regionalnych lub mniejszości.

Dwie pierwsze części raportu opierają się na informacjach zebranych przez sieć Eurydice. Raport dotyczy edukacji szkolnej (szkoły podstawowe i średnie) realizowanej przez publiczne i dofinansowane przez władze centralne szkoły prywatne. Niektóre przykłady realizowanej polityki mogą mieć jednak szerszy zakres, który może obejmować np. edukację przedszkolną. Informacje przedstawione w tych dwóch częściach dotyczą 34 krajów uczestniczących w unijnym programie Erasmus+ ⁽³⁾. Rok 2018/2019 jest rokiem odniesienia dla wszystkich przedstawionych danych. Ostatnia część poświęcona jest projektom finansowanym przez UE, realizowanym w dziedzinie edukacji szkolnej, kształcenia i szkolenia zawodowego (VET) oraz uczenia się dorosłych. Ponadto obejmuje ona niektóre projekty w sektorze kultury oraz w sektorach kreatywnym i audiowizualnym.

⁽³⁾ Innymi słowy, obejmują one 26 z 28 państw członkowskich Unii Europejskiej, a także Albanię, Bośnię i Hercegowinę, Szwajcarię, Islandię, Czarnogórę, Macedonię Północną, Serbię i Turcję. Bułgaria, Grecja, Liechtenstein i Norwegia nie uczestniczyły w gromadzeniu danych.

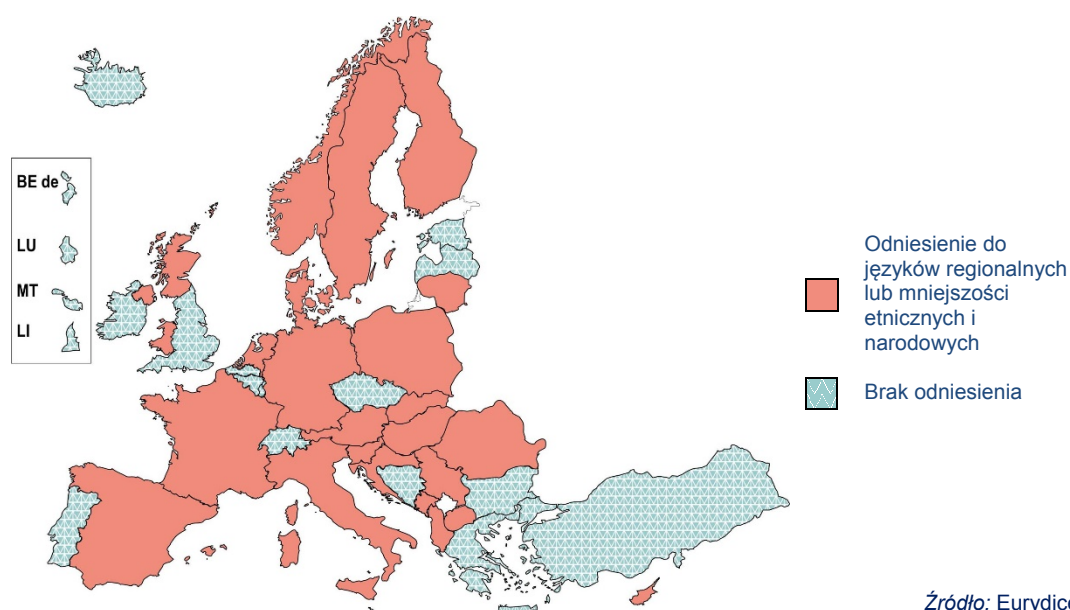
JĘZYKI REGIONALNE LUB MNIJSZOŚCI W DOKUMENTACH DOTYCZĄCYCH POLITYKI OŚWIATOWEJ

Władze oświatowe mają do odegrania ważną rolę w ochronie i promowaniu języków regionalnych lub mniejszości. Nauczanie tych języków odbywa się w ramach szkolnego programu nauczania. Szkoły przyjazne językom wykorzystują zróżnicowane pochodzenie językowe uczniów w celu zwiększenia ich świadomości kulturowej i językowej. Stwarzają korzystny klimat do nauki języków (European Commission/EACEA/Eurydice 2017). W Zaleceniu Rady w sprawie języków z 2019 r. zaleca się, by państwa członkowskie „stosowały odpowiednio kompleksowe podejścia do usprawniania nauczania i uczenia się języków na poziomie krajowym, regionalnym, lokalnym i na poziomie szkół” ⁽⁴⁾. Jednym ze sposobów na osiągnięcie tego celu, zgodnie z propozycją zawartą w Zaleceniu Rady, jest wspieranie rozwoju świadomości językowej, zwłaszcza przez docenianie różnorodności językowej i wykorzystywanie jej jako źródła wiedzy.

Rysunek 1 pokazuje, że w większości systemów edukacji władze oświatowe najwyższego szczebla odnoszą się w dokumentach urzędowych do języków regionalnych lub mniejszości.

W większości systemów edukacji władze oświatowe najwyższego szczebla odnoszą się w dokumentach urzędowych do języków regionalnych lub mniejszości.

Rysunek 1: Odniesienie do poszczególnych języków regionalnych lub mniejszości w dokumentach urzędowych publikowanych przez władze oświatowe najwyższego szczebla dla szkół podstawowych i średnich ogólnokształcących (ISCED 1, ISCED 24 i ISCED 34), 2018/2019

Objaśnienie

„Centralne władze oświatowe” oznacza władze na najwyższym szczeblu odpowiedzialne za edukację w danym kraju, zazwyczaj są to władze na szczeblu krajowym (władze państwowe). W Belgii, Niemczech, Hiszpanii i Zjednoczonym Królestwie *Communautés, Länder, Comunidades Autónomas* i zdecentralizowane organy administracji są odpowiedzialne w odniesieniu do wszystkich lub większości obszarów związanych z edukacją. W związku z tym administracje te są uważane za władze najwyższego szczebla w dziedzinach, za które są odpowiedzialne. Gdy władze te dzielą odpowiedzialność ze szczeblem krajowym (państwowym), wówczas oba poziomy są uważane za władze najwyższego szczebla.

Objaśnienie dotyczące jednego kraju

Bulgaria, Grecja, Liechtenstein i Norwegia: Dane za rok odniesienia 2015/2016. Patrz: European Commission/EACEA/Eurydice, 2017, *Key Data on Teaching Languages at School in Europe – 2017 Edition* [Kluczowe dane o nauczaniu języków obcych w szkołach w Europie – 2017]. Bruksela: EACEA/Eurydice.

⁽⁴⁾ Zalecenie Rady z dnia 22 maja 2019 r. w sprawie kompleksowego podejścia do nauczania i uczenia się języków (Dz.U. C 189 z 5.6.2019, s. 17).

Odniesienia te można znaleźć w podstawach programowych lub programach kształcenia, w dokumentach dotyczących metod oceniania lub organizacji egzaminów na poziomie krajowym lub w zaleceniach, które zachęcają szkoły do nauczania tych języków. Mogą one przybrać formę działań na małą skalę, wdrażanych w wybranej liczbie szkół, lub dotyczyć wszystkich szkół na danym obszarze geograficznym.

W niektórych wypadkach może to być jedynie ogólne odniesienie do języków regionalnych lub mniejszości, a nie do konkretnych języków. Na przykład w Czechach członkowie mniejszości narodowych mają prawo do nauki w swoim języku oraz prawo do zintegrowanego kształcenia przedmiotowo-językowego (CLIL). Jest tak również w Chorwacji, gdzie członkowie mniejszości narodowych mają prawo do nauki w swoim języku. Jednak tylko niektóre z języków mniejszości, które są nauczane w szkołach w Chorwacji, zostały wyraźnie wymienione w oficjalnych dokumentach, odniesienie do pozostałych języków jest ogólne. Programy nauczania i dokumenty pomocnicze nie są dostępne lub nie zostały opracowane albo przyjęte w odniesieniu do wszystkich języków mniejszości, które są nauczane w szkołach w Chorwacji.

Władze oświatowe w całej Europie w dokumentach urzędowych wymieniają ponad 60 języków regionalnych lub mniejszości narodowych i etnicznych.

Władze oświatowe w całej Europie w dokumentach urzędowych wymieniają ponad 60 języków regionalnych lub mniejszości narodowych i etnicznych (patrz rysunek 2). Liczba języków jest jednak bardzo zróżnicowana w poszczególnych systemach edukacji. Zróżnicowanie to można wyjaśnić nie tylko różnymi politycznymi zobowiązaniami do zachowania i promowania języków regionalnych lub mniejszości, ale także specyficznym krajobrazem językowym w danym kraju. Na przykład w Luksemburgu obowiązują trzy języki państwowe (francuski, niemiecki i luksemburski), ale nie występują języki regionalne lub mniejszości.

Oficjalne dokumenty edukacyjne w sześciu krajach (Francja, Włochy, Węgry, Polska, Rumunia i Serbia) odnoszą się do ponad 10 języków, przy czym dokumenty urzędowe w Polsce i Serbii obejmują największą liczbę języków (15). W sześciu innych krajach (Hiszpania, Chorwacja, Litwa, Słowacja, Szwecja i Macedonia Północna) liczba języków regionalnych lub mniejszości, do których odnoszą się władze, waha się od pięciu do dziesięciu.

Rysunek 2: Odniesienie do poszczególnych języków regionalnych lub mniejszości w dokumentach urzędowych publikowanych przez władze oświatowe najwyższego szczebla dla szkół podstawowych i średnich ogólnokształcących (ISCED 1, ISCED 24 i ISCED 34), 2018/2019

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL
Brak odniesienia	●	●	●	●	●			●	●	●						●		●		●	
cypryjski arabski maronicki	acy														●						
białoruski	bel																●				
bośniacki	bos																				
bretoński	bre											●									
bułgarski	bul																		●		
kataloński/walencki	cat										●	●		●							
korsykański	cos											●									
kaszubski	csb																				
czeski	cse												●								
walijski	cym																				
duński	dan						●														
niemiecki	deu					●								●				●			
grecki	ell													●					●		
baskijski	eus										●	●									
farerski	fao					●															
fiński	fin																				
meänkieli (fiński z Doliny Torne)	fit																				
kwenski	fkv																				
francuski	fra													●							
gallo	fra											●									
francusko-prowansalski	frp													●							
fryzyjski	fry						●														●
futuna	fud											●									
friulski	fur													●							
gaelicki szkocki	gla																				
irlandzki	gle																				
galicyjski	glg										●										
hebrajski	heb																				
chorwacki	hrv													●					●		
węgierski	hun												●								
ormiański	hye														●				●		
włoski	ita												●								
grenlandzki	kal					●															
karaimski	kdr																				
litewski	lit																				
ladyński	lld													●							
macedoński	mkd																				
dolnoniemiecki	nds						●														
oksytański	oci										●	●		●							
polski	pol																●		●		
kreolski	rcf											●									
romski	rom												●							●	
rumuński	ron																			●	
łemkowski	rue																				
rusiński	rue												●						●		
wołoski	rup																				
rosyjski	rus																●				
scots	sco																				
słowacki	slk												●							●	
słoweński	slv													●						●	
saami	sme																				
albański	sqi													●							
sardyński	srd													●							
serbski	srp												●							●	
tahitański	tah											●									
tatarski	tat																				
języki Melanezji	tpi											●									
turecki	tur																				
ukraiński	ukr												●							●	
wallis	wls											●									
łużycki	wen						●														
jidysz	yid																●				
Inne (dialekty)											●	●								●	

Rysunek 2 (cd.): Odniesienie do poszczególnych języków regionalnych lub mniejszości w dokumentach urzędowych publikowanych przez władze oświatowe najwyższego szczebla dla szkół podstawowych i średnich ogólnokształcących (ISCED 1, ISCED 24 i ISCED 34), 2018/2019

	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK-ENG	UK-WLS	UK-NIR	UK-SCT	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	
Brak odniesienia			•						•					•	•	•	•					•	
cypryjski arabski maronicki	acy																						
białoruski	bel	•																					
bośniacki	bos																	•	•			•	
bretoński	bre																						
bułgarski	bul			•																		•	
kataloński/walencki	cat																						
korsykański	cos																						
kaszubski	csb	•																					
czeski	cse	•		•																		•	
walijski	cym									•													
duński	dan																						
niemiecki	deu	•		•		•								•									
grecki	ell																						
baskijski	eus																						
farerski	fao																						
fiński	fin							•													•		
mänkIELI (fiński z Doliny Torne)	fit							•															
kwenski	fkv																				•		
francuski	fra																						
gallo	fra																						
francusko-prowansalski	frp																						
fryzyjski	fry																						
futuna	fud																						
friulski	fur																						
gaelicki szkocki	gla											•											
irlandzki	gle										•												
galicyjski	glg																						
hebrajski	heb	•	•		•																		
chorwacki	hrv	•			•													•				•	
węgierski	hun	•			•	•	•															•	
ormiański	hye		•																				
włoski	ita				•	•																	
grenlandzki	kal																						
karaimski	kdr		•																				
litewski	lit		•																				
ladyński	lld																						
macedoński	mkd																					•	
dolnoniemiecki	nds																						
oksytański	oci																						
polski	pol																						
kreolski	rof																						
romski	rom	•	•		•		•	•	•										•			•	
rumuński	ron																						•
lemkowski	rue		•																				
rusiński	rue						•															•	
wołoski	rup																		•			•	
rosyjski	rus		•																				
scots	scs											•											
słowacki	slk		•		•																	•	
słoweński	slv	•																					•
Sami	sme						•	•													•		
albański	sqi																	•	•			•	
sardyński	srd																						
serbski	srp				•													•	•				
tahitański	tah																						
tatarski	tat		•																				
języki Melanezji	tpi																						
turecki	tur				•														•				
ukraiński	ukr		•		•		•															•	
wallis	wls																						
łużycki	wen																						
jydysz	yid		•					•															
Inne (dialekty)																							•

Objaśnienie (rysunek 2)

Władze oświatowe najwyższego szczebla: patrz rysunek 1.

Na rysunku nie rozróżniono poziomów kształcenia, ścieżek edukacyjnych ani typów szkół. W niektórych krajach wymienione języki mogą być dostępne jedynie w szkołach w poszczególnych regionach.

Języki zostały sklasyfikowane na podstawie kodów ISO (norma ISO 639-3) Dialekty, które nie mają kodów, zostały oznaczone jako „inne”, a szczegóły podano w objaśnieniach.

Objaśnienia dotyczące poszczególnych krajów

Bulgaria, Grecja, Liechtenstein i Norwegia: Dane za rok odniesienia 2015/2016. Patrz: European Commission/EACEA/Eurydice, 2017, *Key Data on Teaching Languages at School in Europe – 2017 Edition* [Kluczowe dane o nauczaniu języków obcych w szkołach w Europie – 2017]. EACEA/Eurydice.

Hiszpania: Oprócz języka urzędowego, jakim jest język hiszpański, w niektórych wspólnotach autonomicznych obowiązuje drugi język urzędowy. W takich wypadkach władze oświatowe tworzą własne modele nauczania języków urzędowych. Inne: asturyjski i aragoński.

Francja: Języki Melanezji: drehu, nengone, païci, aïje. Inne: języki regionalne Alzacji i Mozeli (w tym niemiecki i jego dialekty).

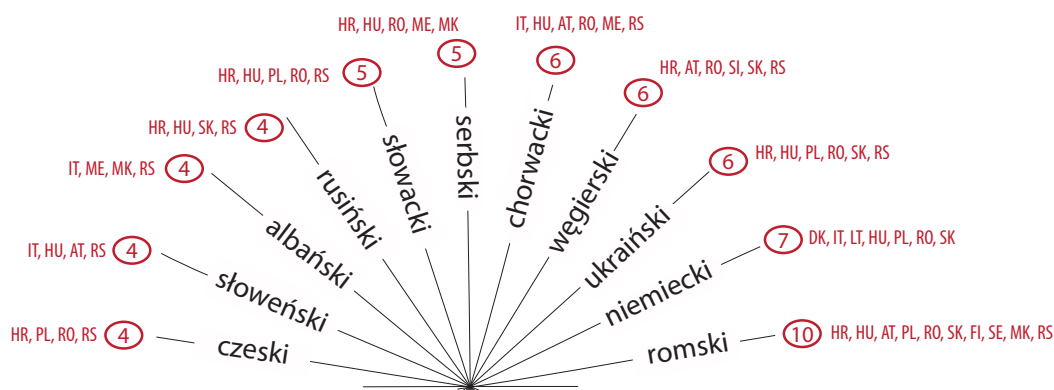
Węgry: Inne: język Bojaszów, dialekt języka rumuńskiego.

Austria: Dwa dokumenty wydane przez centralne władze oświatowe zawierają wyraźne odniesienie do nauczania języków mniejszości w szkołach: Ustawa o edukacji szkolnej mniejszości etnicznych w Burgenland (*Minderheitenschulgesetz für Burgenland*) określa wymogi dotyczące nauczania języka węgierskiego, chorwackiego (Burgenland-Kroatisch) i romskiego; Ustawa o nauce szkolnej mniejszości w Karyntii (*Minderheitenschulgesetz für Kärnten*), która obejmuje nauczanie języka słoweńskiego na terenach zamieszkałych przez mniejszości.

Serbia: Inne: język buniewicki.

Jak przedstawiono na rysunku 3, najczęściej wymienianymi językami są w większości wypadków języki krajów sąsiadujących położonych w Europie Środkowej, Wschodniej i Południowo-Wschodniej (niemiecki, chorwacki, węgierski, ukraiński, słowacki, serbski, czeski, słoweński i albański). Indywidualne uwarunkowania historyczne i polityczne ukształtowały zróżnicowany językowo krajobraz tego konkretnego regionu Europy. Język romski jest językiem nieterytorialnym, który jest używany w Europie od czasów średniowiecza. Osoby posługujące się językiem romskim są rozproszone w kilku krajach Europy (European Parliament 2018).

Rysunek 3: Języki i liczba krajów, w których występuje odniesienie do języków regionalnych lub mniejszości w dokumentach urzędowych wydawanych przez władze oświatowe najwyższego szczebla dla szkół podstawowych i średnich ogólnokształcących (ISCED 1, ISCED 24 i ISCED 34), 2018/2019

- 3 bośniacki, bułgarski, kataloński/walencki, grecki, ormiański, włoski, oksytański, lapoński, jidysz
- 2 białoruski, baskijski, fiński, fryzyjski, hebrajski, polski, rumuński, wołoski/arumuński, rosyjski, turecki
- 1 cypryjski, arabski maronicki, bretoński, korsykański, kaszubski, walijski, duński, farerski, meänkieli (fiński z Doliny Torne), kwenski, francuski, gallo, francusko-prowansalski, futuna, friulski, gaelicki szkocki, irlandzki, galicyjski, grenlandzki, karaïmski, litewski, ladyński, macedoński, dolnoniemiecki, kreolski, łemkowski, szkocki, sardyński, tahitański, tatarski, języki Melanezji, wallis, tużycki

Źródło: Eurydice.

Objaśnienie

Rysunek przedstawia języki regionalne lub mniejszości oraz liczbę krajów (w czerwonych owalnych ramkach), w których takie odniesienie można znaleźć w dokumentach urzędowych dotyczących edukacji. W górnej części rysunku, która przedstawia języki, do których jest najwięcej odniesień, wymieniono również kraje, w których można znaleźć odniesienia do tych języków (przy użyciu kodów krajów). Podobne informacje dotyczące języków wymienionych w dolnej części rysunku przedstawiono na rysunku 2.

Dokumenty urzędowe dotyczące edukacji: oficjalne dokumenty wydawane przez władze oświatowe najwyższego szczebla.

Brak tu rozróżnienia między poziomami kształcenia, ścieżkami dydaktycznymi lub rodzajami szkół. W niektórych krajach wymienione języki mogą być dostępne jedynie w szkołach w poszczególnych regionach.

Objaśnienia dotyczące poszczególnych krajów

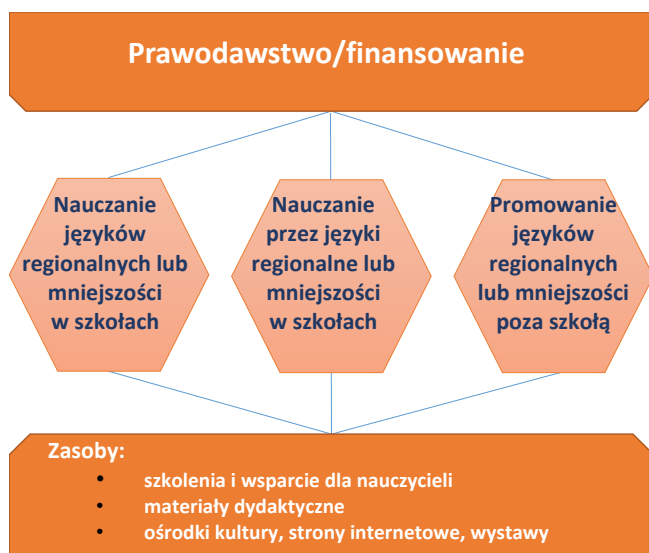
Patrz rysunek 2.

Jednak wiele języków regionalnych lub mniejszości występuje tylko w jednym z krajów Europy. Tak jest np. w wypadku języka łużyckiego (DE), korsykańskiego (FR), fryzyjskiego (NL), cypryjskiego arabskiego maronickiego (CY) i walijskiego (UK-WLS).

POLITYKI I DZIAŁANIA DOTYCZĄCE NAUCZANIA JĘZYKÓW REGIONALNYCH LUB MNIEJSZOŚCI

Przyjrzawszy się różnym językom regionalnym lub mniejszości, o których mowa w dokumentach urzędowych wydawanych przez władze oświatowe najwyższego szczebla w całej Europie, w niniejszym rozdziale przedstawiamy szczegółowe polityki i środki związane z nauczaniem języków regionalnych lub mniejszości ⁽⁵⁾.

Rysunek 4: Obszary objęte polityką i działaniami dotyczącymi nauczania języków regionalnych lub mniejszości, 2018/2019

Nauczanie języków regionalnych lub mniejszości w szkołach wymaga zaangażowania politycznego i finansowego.

Polityki i działania przedstawione w niniejszym raporcie mogą być pogrupowane w różnych kategoriach (patrz rysunek 4). Często polityka i działania skupiają się na nauczaniu języków regionalnych lub mniejszości w szkołach. W niektórych krajach języki regionalne lub mniejszości mogą być używane jako języki nauczania niektórych lub wszystkich przedmiotów szkolnych. W kilku wypadkach języki regionalne lub mniejszości są promowane poza szkołą, co może zachęcać do używania tych języków przez uczniów i społeczeństwo. Warunkiem koniecznym upowszechniania języków regionalnych lub mniejszości zarówno w szkołach, jak i poza

nimi, jest istnienie przepisów prawnych i dostępność przeznaczonych na ten cel funduszy. Tego rodzaju zaangażowanie polityczne i finansowe ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia dostępności środków na nauczanie języków regionalnych lub mniejszości. Zasoby takie obejmują szkolenia i wsparcie dla nauczycieli języków regionalnych lub mniejszości, odpowiednie materiały dydaktyczne oraz dodatkowe zasoby, takie jak ośrodki kultury, strony internetowe, wystawy itp.

⁽⁵⁾ W celu zebrania tych danych krajowe biura Eurydice zostały poproszone o podanie dwóch przykładów polityki lub działań w zakresie nauczania języków regionalnych lub mniejszości w szkołach. Ten przegląd przedstawia tylko niektóre z tych przykładów.

Prawodawstwo/finansowanie

W celu wspierania nauczania języków regionalnych lub mniejszości w szkołach niektóre europejskie systemy edukacji, np. we Francji, na Litwie, Słowacji, w Szwecji, Zjednoczonym Królestwie (Szkocji), Bośni i Hercegowinie oraz Czarnogórze, opracowały ramy prawne zachęcające lub gwarantujące takie nauczanie.

Studium przypadku: Francja – zmiany prawne promujące nauczanie języków regionalnych

W wyniku zmian w ustawodawstwie, od września 2017 r. zachęca się do nauczania języków regionalnych i się je wspiera. Nieobowiązkowy program nauczania został wzbogacony o nowe przedmioty fakultatywne, a istniejące programy są teraz bardziej elastyczne:

a) nauczanie drugiego języka obcego lub języka regionalnego („języki i kultury regionalne”) w klasie szóstej (te dwa języki są następnie nauczane przez maksymalnie sześć godzin tygodniowo); b) nauczanie języków i kultur regionalnych w klasach VI-IX, do dwóch godzin tygodniowo.

Ponadto niedawno przeprowadzona reforma dotycząca ostatnich dwóch lat nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i technicach, jak również obecna matura, doprowadziły do utworzenia nowego przedmiotu „języki obce i regionalne, literatura i kultura”. Przedmiot ten, nauczany w wymiarze czterech godzin tygodniowo w klasie jedenastej i sześciu godzin tygodniowo w klasie dwunastej, uzupełniający nauczanie języka, którego już uczniowie się uczą, będzie dostępny w kilku językach regionalnych począwszy od roku szkolnego 2019/2020.

W niektórych systemach edukacji właściwe władze zapewniają dodatkowe fundusze na nauczanie języków regionalnych lub mniejszości. Tak jest na przykład we Włoszech, w Polsce i Finlandii.

Studium przypadku: Włochy – finansowanie projektów dotyczących języków regionalnych lub mniejszości

Ministerstwo Edukacji promuje i wspiera projekty realizowane przez szkoły, zachęcając w ten sposób do współpracy sieci szkół starające się upowszechnić nauczanie języków regionalnych lub mniejszości. W tym celu publikuje roczne plany działań i finansowania projektów krajowych i lokalnych w zakresie nauki języków i tradycji kulturowych mniejszości językowych. Ministerstwo zapewnia szkołom wytyczne dotyczące opracowywania projektów i ustala kryteria ich ewaluacji.

Nauczanie języków regionalnych lub mniejszości w szkołach

Jak już przedstawiono na rysunkach 1–2, dokumenty urzędowe w większości europejskich systemów edukacji odnoszą się szczególnie do nauczania języków regionalnych lub mniejszości. W praktyce oznacza to, że mogły zostać opracowane podstawy programowe lub programy nauczania dla jednego lub kilku języków regionalnych albo mniejszości, które mogą stanowić przedmiot obowiązkowy dla uczniów ze środowisk mniejszości narodowych lub etnicznych bądź mieszkających na określonych obszarach geograficznych.

Studium przypadku: Holandia – polityka dotycząca nauczania języka fryzyjskiego

Od 2014 r. język fryzyjski jest nauczany jako przedmiot obowiązkowy w szkołach podstawowych w prowincji Fryzja. Szkoły mogą ubiegać się o zwolnienie z tego obowiązku, jeśli mniej niż 5% uczniów w danej szkole jest pochodzenia fryzyjskiego. Na poziomie szkoły średniej język fryzyjski jest obowiązkowy w pierwszej klasie. Następnie staje się przedmiotem fakultatywnym. Szkoły średnie we Fryzji mają obowiązek nauczać języka fryzyjskiego jako przedmiotu do wyboru. Mogą jednak uzyskać zwolnienie, jeśli nie

W wielu europejskich systemach edukacji opracowano podstawę programową lub program nauczania języków regionalnych lub mniejszości.

mają wystarczającej liczby nauczycieli o wymaganych kwalifikacjach do nauczania tego przedmiotu.

W niektórych krajach, takich jak Niemcy, Polska i Macedonia Północna, nauczanie języka regionalnego lub mniejszości obejmuje, oprócz nauczania języka, także nauczanie historii i kultury niektórych mniejszości narodowych lub etnicznych.

Studium przypadku: Polska – podstawa programowa nauczania przedmiotu język mniejszości narodowej lub etnicznej

Podstawa programowa nauczania przedmiotu język mniejszości narodowej lub etnicznej funkcjonuje jako oddzielny dokument, który wraz z podstawami programowymi nauczania wszystkich innych przedmiotów szkolnych stanowi część ogólnego rozporządzenia skierowanego do wszystkich typów szkół. Podstawa programowa nauczania przedmiotu język mniejszości narodowej lub etnicznej jest stale poszerzana. Obecna podstawa programowa, która jest wdrażana od roku szkolnego 2017/2018, obejmuje wszystkie poziomy edukacji od przedszkola do szkoły średniej II stopnia. Niektóre nowe elementy kładą większy nacisk na komponent kulturowy w nauczaniu języków regionalnych lub mniejszości. W związku z tym nauka języka mniejszości narodowej lub etnicznej ma na celu zapewnienie uczniom kompetencji językowych oraz wiedzy na temat literatury i kultury, a także świadomości własnej tożsamości narodowej lub etnicznej.

Na przykład w Rumunii oprócz programu nauczania opracowano program przygotowujący do egzaminów krajowych i egzaminów maturalnych z języków regionalnych lub mniejszości.

Nauczanie w językach regionalnych lub mniejszości w szkołach

Poza nauczaniem języków regionalnych lub mniejszości w szkołach, w których nauczanie jest prowadzone w głównym języku wykładowym, w wielu systemach edukacji działają szkoły, w których nauka wszystkich lub większości przedmiotów odbywa się w języku regionalnym lub języku mniejszości. Jest tak np. w Słowenii, gdzie działają szkoły, w których nauczanie jest prowadzone w języku włoskim, i dwujęzyczne szkoły zapewniające nauczanie w języku słoweńskim i węgierskim, lub w Czarnogórze, gdzie szkoły zapewniają nauczanie w języku albańskim.

Studium przypadku: Niemcy – szkoły mniejszości duńskiej i łużyckiej

Dzieci z mniejszości duńskiej w Szlezwiku-Holsztynie mogą uczęszczać do dofinansowanych z funduszy publicznych szkół prywatnych (Ersatzschulen) zamiast do szkół ogólnokształcących w sektorze publicznym, o ile cele edukacyjne tych szkół odpowiadają w większości celom przewidzianym w ustawie o edukacji w Szlezwiku-Holsztynie. Zajęcia w tych alternatywnych szkołach prowadzone są w języku duńskim.

Podobnie dzieci i młodzież pochodzenia łużyckiego na obszarze osiedlania się Łużyczan w Brandenburgii i Saksonii mają możliwość nauki języka łużyckiego lub dolnołużyckiego w szkołach łużyckich lub innych, a także uczą się określonych przedmiotów w języku łużyckim lub dolnołużyckim w określonych klasach albo na określonych poziomach kształcenia.

W niektórych systemach edukacji, np. w Zjednoczonym Królestwie (Szkocja), władze oświatowe mają obowiązek zapewnić nauczanie w językach regionalnych lub mniejszości. W Zjednoczonym Królestwie (Irlandia Północna) istnieje ustawowy obowiązek wspierania nauczania w języku irlandzkim.

W innych wypadkach stosowana jest polityka zachęcania do rozwoju szkół prowadzących nauczanie w językach regionalnych lub mniejszości. Na przykład ustawodawstwo

w Chorwacji umożliwia zakładanie szkół nauczających w języku mniejszości narodowej, do których będzie uczęszczać mniejsza liczba uczniów niż przewidziana dla szkół nauczających w języku chorwackim.

Oprócz nauczania w szkołach w językach regionalnych lub językach mniejszości dodatkowym celem szkół zapewniających edukację w językach regionalnych lub mniejszości jest zachowanie dziedzictwa językowego i kulturowego mniejszości narodowych i etnicznych.

Studium przypadku: Finlandia – Saamowie i osoby posługujące się językiem saami

Szczególnym celem zapewnienia edukacji w języku saami jest wspieranie uczniów w dorastaniu w otoczeniu ich języka, kultury i społeczności oraz zapewnienie im możliwości poznania dziedzictwa kulturowego Saamów. W miarę jak uczniowie uczą się używać języka w sposób charakterystyczny dla ich społeczności, ich przynależność do i uczestnictwo w społeczności są wzmacniane. Edukacja rozwija u uczniów świadomość ich pochodzenia językowego i kulturowego oraz pomaga im zrozumieć jego znaczenie dla nich samych, społeczności, społeczeństwa i innych ludów autochtonicznych. Uczniowie są odpowiednio kierowani, aby mogli zrozumieć i docenić również inne języki i kultury.

Poza nauczaniem w językach regionalnych lub mniejszości opracowano standardowe metody oceniania w językach regionalnych lub mniejszości, np. w Rumunii i Zjednoczonym Królestwie (Szkocja). W tym ostatnim wypadku Krajowe Standardowe Ocenianie w szkołach prowadzących nauczanie w języku gaelickim zostały wprowadzone w grudniu 2018 r., aby uczniowie w tych szkołach byli traktowani na równi z rówieśnikami, których głównym językiem jest język angielski.

Promowanie języków regionalnych lub mniejszości poza szkołą

W niektórych systemach edukacji wysiłki na rzecz nauczania w szkołach języków regionalnych lub mniejszości są związane z inicjatywami mającymi na celu promowanie tych języków w społeczeństwie. Jest tak np. w wypadku języka fryzyjskiego w Holandii czy języka gaelickiego i scots w Zjednoczonym Królestwie (Szkocji).

Studium przypadku: Zjednoczone Królestwo (Szkocja) – National Gaelic Language Plan 2018–2023

The National Gaelic Language Plan 2018–2023 [Narodowy plan nauczania języka gaelickiego 2018–2023] został opracowany przez Bòrd na Gàidhlig i zatwierdzony przez rząd szkocki. Plan ma na celu wspieranie promocji i używania języka gaelickiego przez społeczeństwo i otrzymał odrębne finansowanie. Głównym celem planu jest zachęcenie i umożliwienie większej liczbie osób częstszego i szerszego korzystania z języka gaelickiego. Kluczowe przesłania, cele, priorytety i nowe zobowiązania zawarte w planie przyczyniają się do upowszechniania języka gaelickiego.

Zasoby do nauczania języków regionalnych lub mniejszości

W celu promowania nauczania języków regionalnych lub mniejszości władze oświatowe na najwyższym szczeblu zapewniają szkołom i nauczycielom dodatkowe formy wsparcia. Obejmuje to inicjatywy związane ze szkoleniem nauczycieli, udostępnianie podręczników i innych materiałów dydaktycznych, a także zasobów takich jak ośrodki języków regionalnych lub mniejszości, strony internetowe i wystawy.

Szkoły prowadzące nauczanie w językach regionalnych lub mniejszości mają na celu zachowanie dziedzictwa językowego i kulturowego mniejszości

Władze oświatowe najwyższego szczebla wspierają nauczanie języków regionalnych lub mniejszości również przez zapewnienie szkoleń dla nauczycieli, materiałów dydaktycznych oraz innych zasobów dydaktycznych i edukacyjnych.

Szkolenie i wsparcie dla nauczycieli

W wielu systemach edukacji, np. na Cyprze, Litwie, w Słowenii i Szwecji, władze najwyższego szczebla organizują odpowiednie seminaria szkoleniowe, aby rozwijać wiedzę i umiejętności nauczycieli w zakresie nauczania języków regionalnych lub mniejszości.

Studium przypadku: Cypr – seminaria szkoleniowe dla nauczycieli języka ormiańskiego i arabskiego cypryjskiego maronickiego

Ministerstwo Edukacji i Kultury wspiera organizację seminariów szkoleniowych dla nauczycieli języka ormiańskiego i maronickiego arabskiego cypryjskiego. Na przykład w wypadku języka ormiańskiego w roku szkolnym 2017/2018 zrealizowano trzy programy szkolenia nauczycieli. Wszystkie trzy były skierowane do 19 nauczycieli, którzy uczą innych przedmiotów w języku ormiańskim w szkołach podstawowych w Nikozji, Larnace i Limassolu, a także w gimnazjum w Nikozji. Obejmowały one szkolenia, obserwacje w klasie i mentoring. Na etapie końcowym dokonano formalnej ewaluacji wszystkich nauczycieli. W wypadku języka maronickiego arabskiego cypryjskiego co roku organizowanych jest kilka szkoleń dla nauczycieli (np. przez Uniwersytet Cypryjski w czerwcu 2016 i 2017 r.).

W wielu wypadkach szkolenia dla nauczycieli promowane przez władze oświatowe są przeznaczone dla w pełni wykwalifikowanych nauczycieli. Niekiedy jednak, np. w Zjednoczonym Królestwie (Walia), dodatkowym celem jest wspieranie umiejętności przyszłych nauczycieli nauczania w języku walijskim w ramach przygotowania do zawodu.

W niektórych systemach edukacji właściwe władze wspierają indywidualne osoby w wysiłkach służących uzyskaniu kwalifikacji do nauczania języków regionalnych lub mniejszości. Na przykład na Węgrzech przyznawane jest stypendium dla studentów szkół wyższych przygotowujących się do pracy jako edukator mniejszości w instytucjach wychowania przedszkolnego.

Materiały dydaktyczne

W kilku krajach władze oświatowe najwyższego szczebla wspierają szkoły i nauczycieli, zapewniając im odpowiednie podręczniki i materiały dydaktyczne do nauczania języków regionalnych lub mniejszości. Taka sytuacja występuje np. w Słowenii, Szwecji, Albanii i Serbii.

Studium przypadku: Szwecja – materiały dydaktyczne do nauczania języków regionalnych lub mniejszości

Zadaniem Szwedzkiej Narodowej Agencji ds. Edukacji jest opracowanie materiałów dydaktycznych i zapewnianie wsparcia dla nauczycieli języków regionalnych lub mniejszości. Obszarem priorytetowym są materiały dla uczniów, którzy mają niewielką wiedzę w zakresie języka. Materiały dydaktyczne zostały opracowane w ścisłej współpracy z doświadczonymi nauczycielami języka ojczystego. Uniwersytety w Södertörn i Uppsali wniósł wkład w postaci wiedzy w zakresie języka. Rada Szkoły Saamskiej, przedstawiciele nauczycieli języków ojczystych mniejszości narodowych oraz przedstawiciele mniejszości narodowych wnieśli cenny wkład w te działania.

Ośrodki, strony internetowe i wystawy

Inne inicjatywy promujące nauczanie i rozwój języków regionalnych lub mniejszości, które są realizowane w całej Europie, obejmują centra zasobów wspierane na szczeblu krajowym. Przykładem może być NeRok (Centrum Metodologiczne, Edukacyjne i Kulturalne Mniejszości Romów na Węgrzech) lub Biuro ds. wspierania i rozwoju edukacji w języku mniejszości (utworzone w ramach Ministerstwa Edukacji i Nauki Macedonii Północnej).

Studium przypadku: Węgry – NeRok (Centrum Metodologiczne, Edukacyjne i Kulturalne Mniejszości Romów)

Centrum Metodologiczne, Edukacyjne i Kulturalne Mniejszości Romów jest siecią instytucji. Chociaż zostało utworzone w celu wspierania infrastruktury i metodologii niezbędnej do edukacji mniejszości w powiecie Barania, niektóre z jego usług są świadczone w całym kraju. W celu promowania włączania społecznego i zrozumienia różnic kulturowych Centrum zapewnia szkolenia dla nauczycieli i specjalistów pracujących w obszarze spraw społecznych, we współpracy z Uniwersytetem w Peczu i Miskolcu. Jako centrum wsparcia metodycznego wyposaża profesjonalistów w nowoczesne narzędzia, dzięki którym mogą przygotowywać aktualne prezentacje i opracowywać materiały dydaktyczne.

Dalsze wsparcie nauczania języków regionalnych lub mniejszości może być zapewniane za pośrednictwem specjalnych stron internetowych lub wystaw, jak dzieje się to np. w Austrii.

Studium przypadku: Austria – wystawa „System szkolnictwa mniejszości austriackiej – różnorodność językowa i historia”

Na zlecenie Federalnego Ministerstwa Edukacji Centrum Demokracji w Wiedniu stworzyło wystawę objazdową mającą na celu wzmocnienie tożsamości austriackich mniejszości etnicznych i budowanie świadomości historycznej na ich temat. Wystawa przekazuje wiedzę na temat polityki w odniesieniu do mniejszości i ich praw. Promowanie wartości takich jak akceptacja, docenianie i szacunek, uznawanie coraz bardziej zróżnicowanego społeczeństwa, wielojęzyczność, a także zwalczanie uprzedzeń wobec wszystkich grup społecznych to dodatkowe ważne cele wystawy. Wystawę można zamówić bezpłatnie i służy ona głównie szkołom w Burgenlandzie i Karyntii.

Inicjatywy/programy na dużą skalę

Poniżej przedstawiono niektóre całościowe inicjatywy, które obejmują wiele z wyżej wymienionych aspektów. Jednym z nich jest Program Operacyjny na rzecz Mniejszości Narodowych 2017–2020, zainicjowany przez rząd Chorwacji w celu ochrony i poprawy istniejącego poziomu praw wszystkich mniejszości narodowych, w tym serbskiej, włoskiej, czeskiej, słowackiej, węgierskiej, albańskiej i romskiej. Program Operacyjny obejmuje szeroki zakres działań związanych zwłaszcza z zapewnieniem edukacji w językach regionalnych lub językach mniejszości, współpracę z przedstawicielami mniejszości przy opracowywaniu programów nauczania i kluczowych dokumentów, dostarczanie materiałów dydaktycznych itp.

Inne zakrojone na szeroką skalę inicjatywy obejmują strategię Cymraeg 2050 i język walijski w edukacji: Plan działania na lata 2017–2021 opracowany przez rząd walijski.

Strategia Cymraeg 2050 ma na celu doprowadzenie do tego, aby do 2050 roku milion osób mówiło po walijsku.

Studium przypadku: Zjednoczone Królestwo (Walia) – strategia Cymraeg 2050 i język walijski w edukacji: Plan działania na lata 2017–2021 (An Action Plan 2017–2021).

W 2017 r. rząd walijski opublikował strategię mającą na celu promowanie i upowszechnianie języka walijskiego w ramach wspierania wizji powszechnego używania języka walijskiego w Walii i dążenia do tego, aby Walia stała się „prawdziwie dwujęzyczna”. Strategia Cymraeg 2050 ma na celu doprowadzenie do tego, by do 2050 r. milion osób postugiwało się językiem walijskim. Cel ten obejmuje trzy główne zagadnienia:

- zwiększenie liczby osób postugujących się językiem walijskim;
- upowszechnienie języka walijskiego;
- stworzenie korzystnych warunków postugiwania się językiem walijskim pod względem infrastruktury i uwarunkowań.

Język walijski w edukacji: Plan działania na lata 2017–2021 określa działania rządu walijskiego dotyczące rozwoju obowiązkowej edukacji w języku walijskim i nauczania języka walijskiego w ramach wspierania celów Cymraeg 2050. Plan wspiera wizję rządu, jaką jest umożliwienie wszystkim uczniom rozwijania umiejętności językowych w języku walijskim i biegłego postugiwania się nim w życiu codziennym. Plan obejmuje pięć celów i kluczowych działań, które mają zostać urzeczywistnione do 2021 r.:

1. Program nauczania, ocenianie i dydaktyka: opracowanie nowego programu nauczania języka walijskiego, który zainspiruje uczniów do nauki i używania języka walijskiego.
2. Zwiększenie możliwości używania języka walijskiego w różnych uwarunkowaniach, w środowisku szkolnym i poza edukacją.
3. Zapewnienie nauczycieli, doskonalenie zawodowe i przywództwo: działania mające na celu wspieranie kadry nauczycielskiej w realizacji programu nauczania w języku walijskim i nauczania języka walijskiego jako przedmiotu oraz rozwijanie u dzieci i młodzieży wiedzy na temat języka walijskiego, literatury i historii oraz jego znaczenia w życiu codziennym we współczesnej Walii.
4. Planowanie edukacji w języku walijskim: plan zwiększenia liczby uczniów w szkołach, w których nauczanie jest prowadzone w języku walijskim, równoległe z planowaniem wprowadzenia nowego programu nauczania języka walijskiego.
5. Doskonałość, równe traktowanie i dobrostan: zapewnienie wszystkim uczącym się równego dostępu do edukacji w języku walijskim i wszechstronnych możliwości pogłębiania znajomości języka.

PROJEKTY I INICJATYWY EUROPEJSKIE, KTÓRE WSPIERAJĄ NAUCZANIE I NAUKĘ JĘZYKÓW REGIONALNYCH LUB MNIEJSZOŚCI

Wiele ciekawych projektów realizowanych w ramach programów Erasmus+ i Kreatywna Europa promuje nauczanie i widoczność języków regionalnych lub mniejszości w Europie. Projekty te są realizowane w obszarze edukacji szkolnej, kształcenia i szkolenia zawodowego (VET) oraz kształcenia dorosłych, a także w sektorach kultury, kreatywnym i audiowizualnym.

Poniżej przedstawiono kilka przykładów niedawnych europejskich projektów i inicjatyw w zakresie nauczania i używania języków regionalnych lub mniejszości. Projekty te są realizowane w ramach programu Erasmus+ w formie partnerstw na rzecz edukacji szkolnej, mobilności pracowników lub młodzieży, współpracy partnerskiej w ramach programu eTwinning oraz w ramach programu Kreatywna Europa.

Partnerstwa na rzecz edukacji szkolnej w ramach programu Erasmus+

Minority languages, good travelling companions [Języki mniejszości, dobrzy towarzysze podróży] (2015–2017)

Uczestnicy: Belgia (Wspólnota Flamandzka), Hiszpania (Comunidad Autónoma del País Vasco) i Włochy (Sardynia)

Cele:

- Gromadzenie wiedzy na temat innych języków mniejszości i (lub) zagrożonych języków w Europie, na temat ich sytuacji socjolingwistycznej oraz polityki promującej ich przetrwanie.
- Zwiększenie stosowania języków mniejszości w szkole i w życiu codziennym.

Działania:

- Quiz sprawdzający wiedzę o językach mniejszości.
- Informacje i badania dotyczące języków mniejszości w Europie i na świecie.
- Audycje radiowe na temat języków mniejszości.
- Kwestionariusze dla rodzin goszczących, aby uzyskać informacje o lokalnej sytuacji językowej.
- Nagrywanie popularnych piosenek w językach mniejszości.
- Korpusy wyrażań w trzech językach mniejszości.

Więcej informacji:

<https://sites.google.com/site/3minoritylanguages/>

Gaelic Occitan together for language users through united roots and experiences [Język gaelicki i oksytański – wspólne korzenie i doświadczenia] (2014–2017)

Uczestnicy: Irlandia, Francja i Zjednoczone Królestwo (Szkocja)

Cele:

- Wsparcie i rozwój nauczania języka mniejszości oraz promocja kultury regionalnej.

Działania:

- Międzynarodowe seminaria szkoleniowe i wizyty studyjne.
- Opracowanie zestawu narzędzi edukacyjnych.
- Projekt wysokiej jakości albumu prezentującego zdjęcia z regionów, których mieszkańcy posługują się językiem oksytańskim i gaelickim.
- Wymiany szkolne uczniów ze szkół z Francji, Irlandii i Szkocji.

Więcej informacji:

<https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplus-project-details/#project/2014-1-FR01-KA201-008464>

Edukacja szkolna – mobilność pracowników

Aprendizaje lingüístico y cultural [Nauka języka i kultury] (2015–2017)

Partnerzy: Hiszpania i Norwegia

Cele:

- Promowanie świadomości różnych środowisk kulturowych i poszerzenie jej zasięgu na całą społeczność edukacyjną.
- Ocena znaczenia różnych języków w UE (hiszpański i angielski), w tym języków mniejszości (kataloński i norweski) jako dziedzictwa, które należy szanować.
- Opracowanie nowych sposobów i metodologii nauczania języków obcych.

Działania:

- Szkolenie nauczycieli.
- Obserwacja lekcji i dobrych praktyk.
- Praktyka w klasie we współpracy z nauczycielem prowadzącym, staż towarzyszący.
- Sesje robocze z członkami zaangażowanymi w tworzenie poziomów odniesienia do celów oceniania.

Więcej informacji:

● <https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplus-project-details/#project/2015-1-ES01-KA101-015121>

● <http://www.insbruguers.cat/projectes/intercanvi-amb-noruega>

Gwriziu hag eskell, des racines et des ailes, wings and roots (2014–2015)

Partnerzy: Francja i Zjednoczone Królestwo

Cele:

- Uczenie się w języku innym niż język ojczysty przedmiotu niejęzykowego nauczanego w języku bretońskim lub angielskim i porównanie dwóch języków regionalnych.

Działania:

- Wymiana korespondencji na temat tego, co tworzy tożsamość kulturową.
- Wystanie nauczycieli na szkolenia w ramach programu Erasmus+.

Więcej informacji:

<https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplus-project-details/#project/2014-1-FR01-KA101-001361>

Trois langues, un chemin [Trzy języki, jedna ścieżka] (2014–2015)

Partnerzy: Irlandia i Francja (Urrugne)

Cele:

- Odkrywanie metod nauczania języków obcych, które umożliwiają nauczycielom rozwój zawodowy.
- Większa motywacja uczniów, większe zaangażowanie we współpracę i lepsza znajomość różnych kultur i języków.
- Nauczyciele będą poszerzać swoją wiedzę w zakresie nauczania dzięki kontaktom z innymi systemami edukacji.
- Szkoła otworzy się na świat zewnętrzny, zbliży się do rodzin i usprawni współpracę między poszczególnymi działami.

Działania:

- Wymiana nauczycieli w celu dzielenia się doświadczeniami i materiałami dydaktycznymi.

Więcej informacji:

<https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplus-project-details/#project/2014-1-FR01-KA101-001669>

Projekty eTwinning

Grecki – griko. Twój język brzmi znajomo

Partnerzy: Grecja i Włochy

Cele:

- Współpraca z partnerami, aby odkryć pochodzenie i ewolucję „griko” – dialektu, którym posługuje się mniejszość w niektórych wioskach w południowych Włoszech.

Działania:

- Opracowanie glosariusza codziennych zwrotów w griko.
- Stworzenie gry online zasadzającej się na kulturze greckiej i włoskiej.

Więcej informacji:

<https://twinspace.etwinning.net/25161/home>

Celtyccy kuzyni

Partnerzy: Irlandia i Francja

Cele:

- Zbadanie podobieństw i różnic w poszczególnych kulturach celtyckich.
- Uczenie się od siebie języka irlandzkiego i bretońskiego.

Działania:

- Wzajemna komunikacja, śpiewanie piosenek w języku irlandzkim i bretońskim, wspólne opracowanie storybooka i e-booka zawierających wspólny element celtycki w kulturze bretońskiej i irlandzkiej.

Więcej informacji:

<http://www.gaelscoilnhuscraie.ie/blog/category/etwinning>

Mobilność młodzieży

Kernow-Breizh (2016)

Partnerzy: Francja i Zjednoczone Królestwo

Cele:

- Międzynarodowa wymiana młodzieży w celu ożywienia języków mniejszości: bretońskiego i kornijskiego.

Działania:

- Nauczenie się projektowania i organizowania warsztatów, których uczestnicy odkrywają kulturę, aby poznać dziedzictwo kulturowe Kornwalii i Bretanii, oraz nauka języków.

Więcej informacji:

<https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplu-project-details/#project/2016-1-FR02-KA105-011253>

Kreatywna Europa

Other words-Literary circuit for small and minority languages [Inne słowa – obieg literacki rządziej używanych języków i języków mniejszości] (2015–2019)

Partnerzy: Irlandia, Hiszpania, Holandia, Słowenia i Macedonia Północna

Cele:

- Stworzenie sieci kreatywnych staży dla pisarzy piszących w językach mniejszości lub rządziej używanych językach, współpraca z organizatorami kultury.

Działania:

- Staże artystyczne i tłumaczenia, dzielenie się doświadczeniami z różnych terytoriów.
- Mobilność pisarzy i ich dzieł dzięki długim pobytom literackim.
- Działania mediacyjne w kraju goszczącym, takie jak konferencje lub warsztaty dla ogółu społeczeństwa, działania promujące czytanie i pisanie dla dzieci i młodzieży oraz współpraca z lokalnym artystą.

Więcej informacji:

- www.donostiakultura.com
- <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/projects/ce-project-details/#project/559469-CREA-1-2015-1-ES-CULT-COOP1>

(Re)Discovering Europe [Odkrywanie Europy (na nowo)] (2017–2018)

Partnerzy: Chorwacja, Włochy, Rumunia, Macedonia Północna i Serbia

Cele:

- Dialog o Europie z perspektywy mniejszości za pomocą języka teatru.

Działania:

- Koprodukcja sztuki Giganci z gór Luigiego Pirandella.
- Program edukacyjny „Inkubatory wiedzy o teatrze”.
- Warsztaty artystyczne „Od Pirandella do brexitu”.
- Program rozwoju publiczności „Performatywna różnorodność gotowania w kuchni”.
- Badania naukowe nad udziałem mniejszości w kulturze w miastach europejskich.
- Objazd pięciu miast z przedstawieniem, podczas którego organizowane są działania artystyczne i edukacyjne.

Więcej informacji:

<http://hnk-zajc.hr/>

European Bibliodiversity for Young Readers [Europejska biblioróżnorodność dla młodych czytelników] (2015–2017)

Partner: Słowenia

Cele:

- Stworzenie ram porównawczych dla przeoczonych dyskursów w literaturze dziecięcej, aby podkreślić podobieństwa i różnice w traktowaniu poszczególnych tematów i motywów, postaci literackich, form i gatunków, a także refleksji na temat ich przekładów.

Działania:

- Publikowanie, upowszechnianie i zapewnienie warunków odbioru dla dziesięciu wysokiej jakości europejskich dzieł literackich w językach mniejszości i (lub) mniej znanych literatur dziecięcych, w większości napisanych w rzadziej używanych językach i nagrodzonych na poziomie krajowym i międzynarodowym.
- Tłumaczenie czołowych autorów z Katalonii, Kraju Basków, Galicji, Islandii, Węgier, Ukrainy, Portugalii na język słoweński.
- Prezentacje książek, konferencje prasowe, wywiady, recenzje książek, artykuły naukowe.

Więcej informacji:

- <http://www.malinc.si/sl/o-nas/>
- <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/projects/ce-project-details/#project/561217-CREA-1-2015-1-SI-CULT-LIT1>

BIBLIOGRAFIA

Council of Europe, 1992. *The European Charter for Regional or Minority Languages (ECRML)*. European Treaty Series – No. 148. [online] dostępny pod adresem: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/0900001680695175> [dostęp: 5 czerwca 2019].

European Commission/EACEA/Eurydice, 2017. *Key Data on Teaching Languages at School in Europe – 2017 Edition*. Luksemburg: Publications Office of the European Union.

European Commission/EACEA/Eurydice, 2017. *Eurydice Brief. Key Data on Teaching Languages at School in Europe – 2017 Edition*. Luksemburg: Publications Office of the European Union.

European Commission, 2018. *Linguistic diversity in the European Union; the case of Regional and Minority languages*. [pdf] dostępny pod adresem: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/371430cc-f2c1-11e8-9982-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-100314188> [dostęp: 30 lipca 2019].

European Parliament. EPRS, 2018. *International Roma Day. How the European Union supports the study of Roma culture, language and history. Briefing*. [pdf] dostępny pod adresem: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/585903/IPOL_STU\(2018\)620201_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/585903/IPOL_STU(2018)620201_EN.pdf) [dostęp: 23 maja 2019].

Pasikowska-Schnass, M., 2016. *Regional and minority languages in the European Union. Briefing*. Brussels: European Parliament. Members' Research Service. [pdf] dostępny pod adresem: <http://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS-Briefing-589794-Regional-minority-languages-EU-FINAL.pdf> [dostęp: 3 czerwca 2019].

Van Dongera, R., van der Meer, C., Sterk, R., 2017. *Research for CULT Committee – Minority languages and education: best practices and pitfalls – study*. Brussels: European Parliament, Policy Department for Structural and Cohesion Policies. [pdf] dostępny pod adresem: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/585903/IPOL_STU\(2017\)620201_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/585903/IPOL_STU(2017)620201_EN.pdf) [dostęp: 23 maja 2019].

PODZIĘKOWANIA

Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego Education and Youth Policy Analysis

Avenue du Bourget 1 (J-70 – Unit A7)
B-1049 Brussels
(<http://ec.europa.eu/eurydice>)

Autorzy

Nathalie Baïdak (koordynator) i Sogol Noorani
Wkład i przegląd: Kristina Cunningham (Dyrekcja Generalna ds. Edukacji, Kultury,
Młodzieży i Sportu (EAC))

Układ graficzny i rysunki

Patrice Brel

Okładka

Virginia Giovannelli

Koordynator produkcji

Gisèle De Lel

Krajowe Biura Eurydice

ALBANIA

Biuro Eurydice
Departament Integracji i Projektów Europejskich
Ministerstwo Edukacji i Sportu
Rruga e Durrësit, Nr. 23
1001 Tirana
Wkład biura: Egest Gjokuta

AUSTRIA

Eurydice-Informationsstelle
Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und
Forschung
Abt. Bildungsentwicklung und -monitoring
Minoritenplatz 5
1010 Wiedeń
Wkład biura: opracowanie zespołowe

BELGIA

Unité Eurydice de la Communauté française
Ministère de la Fédération Wallonie-Bruxelles
Direction des relations internationales
Boulevard Léopold II, 44 – Bureau 6A/008
1080 Bruksela
Wkład biura: opracowanie zespołowe

Eurydice Vlaanderen
Departement Onderwijs en Vorming/
Afdeling Strategische Beleidsondersteuning
Hendrik Consciencegebouw 7C10
Koning Albert II-laan 15
1210, Bruksela
Wkład biura: Wouter Janssens

Eurydice-Informationsstelle der Deutschsprachigen
Gemeinschaft
Ministerium der Deutschsprachigen Gemeinschaft
Fachbereich Ausbildung und
Unterrichtsorganisation
Gospertstraße 1
4700 Eupen
Wkład biura: opracowanie zespołowe

BOŚNIA I HERCEGOWINA

Ministerstwo Spraw Społecznych
Sektor Edukacji
Trg BiH 3
71000 Sarajewo
Wkład biura: opracowanie zespołowe

BULGARIA

Biuro Eurydice
Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich
Biuro ds. Planowania i Badań Edukacyjnych
15, Graf Ignatiev Str.
1000 Sofia

CHORWACJA

Agencja ds. Mobilności i programów UE
Frankopanska 26
10000 Zagrzeb
Wkład biura: opracowanie zespołowe

CYPR

Biuro Eurydice
Ministerstwo Edukacji i Kultury
Kimonos and Thoukydidou
1434 Nikozja
Wkład biura: Christiana Haperi; eksperci: Sophie
Ioannou Georgiou (Wydział ds. Szkół
Podstawowych); Maria Iacovidou, Niki
Christodoulidou (Wydział ds. Szkół Średnich
Ogólnokształcących)

CZECHY

Biuro Eurydice
Centrum Współpracy Międzynarodowej w zakresie
Edukacji
Dům zahraniční spolupráce
Na Poříčí 1035/4
110 00 Praga 1
Wkład biura: Jana Halamová

DANIA

Biuro Eurydice
Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i Nauki
Duńska Agencja ds. Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Bredgade 43
1260 Kopenhaga
Wkład biura: Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i
Nauki oraz Ministerstwo Edukacji Narodowej

ESTONIA

Biuro Eurydice
Dział Analiz
Ministerstwo Edukacji i Kultury
Munga 18
50088 Tartu
Wkład biura: Pille Põiklik (ekspert)

FINLANDIA

Biuro Eurydice
Fińska Narodowa Agencja ds. Edukacji
P.O. Box 380
00531 Helsinki
Wkład biura: Hanna Laakso

FRANCJA

Unité française d'Eurydice
Ministère de l'Éducation nationale et de la
Jeunesse (MENJ)
Ministère de l'Enseignement supérieur, de la
Recherche et de l'Innovation (MESRI)
Direction de l'évaluation, de la prospective et de la
performance (DEPP)
Mission aux relations européennes et
internationales (MIREI)
61-65, rue Dutot
75732 Paryż 15
Wkład biura: Anne Gaudry-Lachet

NIEMCY

Eurydice-Informationsstelle des Bundes
Deutsches Zentrum für Luft- und Raumfahrt e. V.
(DLR)
Heinrich-Konen Str. 1
53227 Bonn

Eurydice-Informationsstelle der Länder im
Sekretariat der Kultusministerkonferenz
Taubenstraße 10
10117 Berlin
Wkład biura: Thomas Eckhardt

GRECJA

Biuro Eurydice
Dyrekcja ds. Europejskich i Międzynarodowych
Ministerstwo ds. Edukacji, Badań i Spraw
Religijnych
37 Andrea Papandreou Str. (Office 2172)
15180 Maroussi (Attiki)

WĘGRY

Biuro Eurydice
Władze Oświatowe
19-21 Maros Str.
1122 Budapeszt
Wkład biura: opracowanie zespołowe

ISLANDIA

Biuro Eurydice
Ministerstwo Edukacji
Víkurbær 3
203 Kópavogur
Wkład biura: opracowanie zespołowe

IRLANDIA

Biuro Eurydice
Department of Education and Skills
International Section
Marlborough Street
Dublin 1 – DO1 RC96
Wkład biura: opracowanie zespołowe

WŁOCHY

Unità italiana di Eurydice
Istituto Nazionale di Documentazione, Innovazione
e Ricerca Educativa (INDIRE)
Agenzia Erasmus+
Via C. Lombroso 6/15
50134 Florencja
Wkład biura: Simona Baggiani; ekspert: Daniela
Marrocchi (Dirigente tecnico, Ministero
dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca).

ŁOTWA

Biuro Eurydice
Agencja Rozwoju Edukacji
Valņu street 1 (5th floor)
1050 Ryga
Wkład biura: opracowanie zespołowe

LIECHTENSTEIN

Informationsstelle Eurydice
Schulamt des Fürstentums Liechtenstein
Austrasse 79
Postfach 684
9490 Vaduz

LITWA

Biuro Eurydice
Krajowa Agencja Ewaluacji Szkół Republiki Litwy
Geležinio Vilko Street 12
03163 Wilno
Wkład biura: opracowanie zespołowe

LUKSEMBURG

Unité nationale d'Eurydice
ANEFORÉ ASBL
eduPôle Walferdange
Bâtiment 03 – étage 01
Route de Diekirch
7220 Walferdange
Wkład biura: Claude Sevenig (MENJE) i Pierre
Reding (MENJE)

MALTA

Krajowe Biuro Eurydice
Directorate for Research, Lifelong Learning and
Employability
Ministry for Education and Employment
Great Siege Road
Floriana VLT 2000
Wkład biura: Joanne Bugeja

CZARNOGÓRA

Biuro Eurydice
Vaka Djurovica bb
81000 Podgorica
Wkład biura: prof. Igor Lakić, PhD

HOLANDIA

Eurydice Nederland
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Directie Internationaal Beleid
Rijnstraat 50
2500 BJ Den Haag
Wkład biura: opracowanie zespołowe

MACEDONIA PÓLNOCNNA

Narodowa Agencja ds. Europejskich Programów

Edukacyjnych i Mobilności
Boulevard Kuzman Josifovski Pitu, nr 17
1000 Skopje
Wkład biura: opracowanie zespołowe

NORWEGIA

Biuro Eurydice
Ministerstwo Edukacji i Badań
Kirkegata 18
P.O. Box 8119 Dep.
0032 Oslo

POLSKA

Biuro Eurydice
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
Aleje Jerozolimskie 142A
02-305 Warszawa
Wkład biura: Beata Płatos (koordynacja)

PORTUGALIA

Unidade Portuguesa da Rede Eurydice (UPRE)
Ministério da Educação e Ciência
Direção-Geral de Estatísticas da Educação e
Ciência (DGEEC)
Av. 24 de Julho, 134
1399-054 Lizbona
Wkład biura: Isabel Almeida; spoza biura: Dyrekcja
Generalna ds. Edukacji

RUMUNIA

Biuro Eurydice
Narodowa Agencja Programów Wspólnotowych w
dziedzinie Edukacji i Szkoleń Zawodowych

Universitatea Politehnică București
Biblioteca Centrală
Splaiul Independenței, nr. 313
Sector 6
060042 Bukareszt
Wkład biura: opracowanie zespołowe

SERBIA

Biuro Eurydice Serbia
Fundacja Tempus
Ruze Jovanovic 27a
11000 Belgrade
Wkład biura: opracowanie zespołowe

SŁOWACJA

Biuro Eurydice
Słowackie Akademickie Stowarzyszenie na rzecz
Współpracy Międzynarodowej
Krížkova 9
811 04 Bratislava
Wkład biura: Marta Ivanova

SŁOWENIA

Biuro Eurydice
Ministerstwo Edukacji, Nauki i Sportu
Biuro Rozwoju Edukacji
Masarykova 16
1000 Ljubljana
Wkład biura: opracowanie zespołowe

HISZPANIA

Eurydice España-REDIE
Centro Nacional de Innovación e Investigación
Educativa (CNIIE)
Ministerio de Educación y Formación Profesional
c/ Torrelaguna, 58
28027 Madryd
Wkład biura: Berta González Álvarez, Ana Prados
Gómez, Francisco Javier Varela Pose i Elena
Vázquez Aguilar

SZWECJA

Biuro Eurydice
Universitets- och högskolerådet/
Szwedzka Rada ds. Szkolnictwa Wyższego
Box 450 93
104 30 Sztokholm
Wkład biura: opracowanie zespołowe

SZWAJCARIA

Biuro Eurydice
Szwajcarska Konferencja Ministerstw Edukacji
(EDK)
Speichergasse 6
3001 Berno
Wkład biura: Alexander Gerlings

TURCJA

Biuro Eurydice
MEB, Strateji Geliştirme Başkanlığı (SGB)
Eurydice Türkiye Birimi, Merkez Bina 4. Kat
B-Blok Bakanlıklar
06648 Ankara
Wkład biura: Osman Yıldırım Uğur;
ekspert: prof. dr Cem Balçıkanlı

ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO

Eurydice Unit for England, Wales and Northern
Ireland
National Foundation for Educational Research
(NFER)
The Mere, Upton Park
Slough, Berkshire, SL1 2DQ
Wkład biura: Sigrid Boyd i Sharon O'Donnell (NFER
Associate)

Eurydice Unit Scotland
Learning Directorate
Scottish Government
2-C North
Victoria Quay
Edinburgh EH6 6QQ
Wkład biura: Alina Dragos; eksperci ds. polityki w
szkockim rządzie: Ansdell Douglas, Beattie Kathryn

Nauczanie języków regionalnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych w szkołach w Europie

Niniejszy raport Eurydice przedstawia przegląd bieżących działań w ramach polityki w Europie, które wspierają nauczanie języków regionalnych lub mniejszości narodowych i etnicznych w szkołach. Przedstawia on odniesienia do języków regionalnych lub mniejszości dokonane przez władze oświatowe najwyższego szczebla w dokumentach urzędowych. Ilustruje niektóre z istniejących polityk i działań w zakresie nauczania języków regionalnych lub mniejszości w poszczególnych europejskich systemach edukacji. Na zakończenie przedstawiono podsumowanie niektórych projektów i inicjatyw finansowanych przez UE, które wspierają nauczanie języków regionalnych lub mniejszości w szkołach w Europie.

Sieć Eurydice ma na celu prezentację europejskich systemów edukacji, ich organizacji i metod pracy. Sieć przedstawia opisy krajowych systemów edukacji, badania porównawcze, wskaźniki i dane statystyczne. Wszystkie publikacje sieci Eurydice są dostępne nieodpłatnie na stronie internetowej lub (na życzenie) w wersji drukowanej. Działania sieci Eurydice koncentrują się na promowaniu zrozumienia, współpracy, zaufania i mobilności na szczeblu europejskim i międzynarodowym.

W skład sieci wchodzi biura krajowe, które są koordynowane przez Agencję Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego. Aby uzyskać więcej informacji na temat sieci Eurydice, patrz: <http://ec.europa.eu/eurydice>.

